

Museu del Cinema
Col·lecció Tomàs Mallof

Museu del Cinema - c/ Sèquia, 1 - 17001 Girona - Tel: 972 412 777 - Fax: 972 413 047 - E-mail: museu_cinema@ajgirona.org

Terenci Moix
Una passió pel cinema

del 2 d'abril al 12 de juny de 2005

Exposició temporal

Ajuntament de Girona

TERENCI MOIX

Una passió pel cinema

Al complir-se dos anys de la desaparició de Terenci Moix, el Museu del Cinema ens ofereix l'oportunitat de retre un homenatge cinematogràfic a un escriptor que va fer del cinema la seva forma de vida. Aquesta mostra és un recorregut audiovisual per les grans estrelles "immortals" del cinema que el van acompanyar sempre. Una invitació a descobrir el Terenci col·leccionista d'imatges, de somnis imperibles que formaven part del seu entorn diari de treball i que reapareixen contínuament en la seva obra literària. Una selecció d'imatges pensada a la mida de la seva passió i que s'endinsa en la cinefília difosa pel mateix Terenci, sobretot en els tres volums de memòries *El peso de la paja*.

Cinefília, mitomania, fetitxisme... passió pel cinema. *"¿Que es el cine y por qué despierta tanta pasión?"* – es preguntava Terenci Moix en el pròleg de la seva obra *La gran història del cine* – *"Seguramente habría tantas respuestas como espectadores, o acaso soñadores, porque también el cine está hecho de la materia de los sueños a lo largo del tiempo. Pero también es la obra maestra, que nos subyuga como cualquiera de las otras artes, y la búsqueda de un lenguaje nuevo que nos sorprende por sus logros o nos inquieta y acaso indigna con sus continuos trabalenguas, pero no por ello deja de ser gavilla de fábulas convertida en materia cotidiana de las generaciones de nuestro siglo: espejo donde todas ellas se miraron para verse reflejadas y acaso deformadas."*

Un homenatge a un escriptor amb una passió pel cinema que hom podria entendre amb les belles paraules de Francisco Ayala, en el seu llibre *El escritor y el cine*: *"Yo he pensado el cine, mi coetáneo, con amor, con encanto, y hasta con cierto desenfreno"*.

INÉS GONZÁLEZ LÁZARO
Comissària de l'exposició

SUMARI

Fitxa tècnica
Guió
Especificacions tècniques
Activitats relacionades

FITXA TÈCNICA

Producció:	Museu del Cinema
Comissària:	Inés González Lázaro
Fotografies i material original exposat:	Arxiu-Col·lecció Terenci Moix
Disseny:	Mostra Comunicació
Realització audiovisual:	La Productora
Membre protector:	El Periódico de Catalunya

-
- Inauguració: divendres 1 d'abril de 2005, a les 19.00h
  - Exposició: del 2 d'abril al 12 de juny de 2005
  - Horari: Fins el 30 d'abril
de dimarts a divendres: 10.00h a 18.00h.
Dissabte: 10.00h a 20.00h
Diumenge: 11.00h a 15.00h.
A partir de l'1 de maig:
Dimarts a diumenge de 10.00 a 20.00h.
  - Lloc: Sala d'exposicions temporals del Museu del Cinema
  - Entrada: Gratuïta

TERENCI MOIX

Una passió pel cinema

Aquesta mostra aplega per primera vegada una selecció de cartells de cinema, programes de mà, *lobby cards* i fotografies de la col·lecció particular de l'escriptor Terenci Moix. A més d'un audiovisual amb fragments de les entrevistes que va realitzar a les grans estrelles de Hollywood en el programa "Más estrellas que en el cielo".

El recorregut de l'exposició s'ha organitzat seguint algunes de les agrupacions que el mateix Terenci va utilitzar en els seus llibres de la sèrie "Mis inmortales del cine": *Star system*, melodrames, cinema històric, *peplums*, *orientàlia*, musicals, *Tarzan*, deesses de l'amor, forja de temptadores i *beefcake*. Els textos que hi apareixen també estan extrets de la seva sèrie "Inmortales" y de la seva obra "La Gran Historia del Cine".

1. El cinema històric

El cine histórico significaba el mayor esfuerzo que podía emprender una productora en su lucha por el mercado. Y fue enorme el esfuerzo que realizó el cinematógrafo por reconstruir la antigüedad clásica, y especialmente por disfrazar a sus grandes estrellas de personajes míticos de la historia antigua. (Extret de: Terenci Moix "La Gran Historia del Cine")

En el cine histórico el espíritu religioso se mezclaba con la nostalgia por la antigüedad clásica. El puritanismo que todo ello escondía contrastaba con el paganismo; y la sensualidad, con la ponderada castidad. El exponente máximo de esta actitud, si no contradicción, fue Cecil B. De Mille, maestro en el difícil arte de convertir la religión en capricho de boudoir. (Extret de: Terenci Moix "La Gran Historia del Cine")

2. El melodrama

Exaltación de los sentimientos, halago de los sentidos y, además, superespectáculo. Para millones de espectadores estas aspiraciones se condensan en un solo título: Lo que el viento se llevó (Gone With the Wind, 1939), de Victor Fleming. (Extret de: Terenci Moix "La Gran Historia del Cine")

El melodrama, que conoció su época dorada en el cine italiano del período mudo, fue a menudo menospreciado por la crítica. Pero a finales de los años treinta dio lugar a todo un género, denominado unas veces "soap opera" y otras "womens pictures", cuyos exponentes más celebrados serían las películas de Bette Davis para la Warner. (Extret de: Terenci Moix "La Gran Historia del Cine")

3. Orientàlia

Indiscutida reina del technicolor y una de las soberanas de la pintoresca ola de exotismo que sacudió Hollywood. Quedó mitificada desde su aparición en un título legendario: Las mil y una noches (A Thousand and One Nights, 1942), de John Rawlins. Interpretaba a una danzarina llamada Scherezade. (Extret de: Terenci Moix "Mis inmortales del cine, Hollywood años 40")

Lo que más distingue a la "orientalia" es su sentido de la stravaganza, el espíritu carnavalesco que lleva a compendiar los aspectos más dispersos del kitsch del siglo XX. (Extret de Terenci Moix: "La Gran Historia del Cine")

4. El Peplum

El peplum empezó siendo una simple derivación de los super-espectáculos que habían caracterizado al cine italiano del período mudo y se convirtió en un auténtico filón. La definición de "peplum" es un equívoco lingüístico perpetrado por la crítica francesa, como es equívoca la definición popular de "cine de romanos"; de hecho, muchas de las películas de aventuras salidas de los estudios de Cinecittà como producción masiva se desarrollaban en el mundo helénico. (Extret de Terenci Moix: "La Gran Historia del Cine")

Hércules, Maciste y Goliath fueron los grandes héroes del peplum. Todos ellos protagonizaron una serie de aventuras de signo entre pseudo histórico y fantástico. En los años sesenta aparecían y reaparecían bajo

rasgos y músculos de atletas distintos: Mark Forest, Gordon Scott, Alan Steel y Kirk Morris entre otros. (Extret de Terenci Moix: "La Gran Historia del Cine")

Steve Reeves, la figura egregia del mejor peplum. No sólo llegó el primero, sino que fue superior a todos los musculosos que invadieron los estudios romanos de Cinecittà. Contra la hipertrofia a veces casposa que caracterizaba a otros intérpretes, su cuerpo era equilibrado, sus músculos racionales, sus rasgos poseían una nobleza helénica. Steve se convirtió en divinidad tutelar de los onanistas de medio mundo. (Extret de "Mis inmortales del cine, Hollywood años 50.")

5. Els "Tarzans"

A Johnny Weissmuller lo convirtieron en estrella a causa de un físico privilegiado que encajaba a las mil maravillas con uno de los más famosos personajes de aventuras: el Hombre Mono creado por la imaginación del novelista Edgar Rice Burroughs. Weissmuller fue el primer Tarzán del cine sonoro -le precedieron cinco en el cine mudo-, y para varias generaciones de cinéfilos sigue siendo el Tarzán ideal. (Extret de Terenci Moix: "Mis inmortales del cine, Hollywood años 30")

Paralelamente a la triunfal carrera de Weissmuller hubo otros tarzanes con los que algunos productores -y el propio Edgar Rice Burroughs- intentaron romper el monopolio de la Metro. Ninguno de ellos tuvo que envidiar en apostura a Weissmuller. Su iconografía demuestra que tienen un lugar asegurado en la historia del erotismo masculino. Con selva o sin ella. (Extret de Terenci Moix: "Mis inmortales del cine, Hollywood años 30")

6. Els Musicals

Desde los conjuntos geométricos de Busby Berkeley en los años treinta hasta las innovaciones de Gene Kelly en los estudios Metro; desde los gorgoritos de Jeannette MacDonald a principios del sonoro hasta los trinos de Julie Andrews en la crisis de los sesenta, el musical americano aparece jalonado de nombres ilustres. Un formidable plantel de técnicos y artistas imprescindibles, donde destacan los grandes directores: Vincente Minnelli, Stanley Donen, George Sidney o Charles Walters, entre otros. (Extret de Terenci Moix: "La Gran Historia del Cine")

Primeres publicacions cinematogràfiques de Terenci Moix

El primer article publicat fou un monogràfic sobre el director Joseph L. Mankiewicz, titulat "Reflexiones en torno a un autor", amb motiu de l'estrena de la pel·lícula *Cleopatra*. Està signat per Ramón Moix a la revista *Film Ideal* (nº 135), de l'1 de gener de 1964.

El primer llibre sobre cinema es titulava "Introducció a la història del cinema (1895-1967)", també signat per Ramón Moix. Fou publicat per Editorial Bruquera, el desembre de 1967.

El darrer article publicat per Terenci Moix es titulava "Cuando Hollywood fue Bagdad". Va aparèixer en el dominical de *El País*, el 15 de desembre de 2002. La seva temàtica seguia essent cinematogràfica, i seguia essent el cinema de Hollywood, concretament "*la orientàlia*". La única diferència és que en aquest article les fotografies que s'hi mostraven eren acolorides pel mateix Terenci, una altra de les seves grans passions.

➤ L'exposició:

Està formada pel següent material cinematogràfic procedent de l'Arxiu-Col·lecció Terenci Moix:

- 131 fotografies
- 34 cartells
- 70 programes de mà
- 40 "lobby cards" o cartelleres de cinema
- Un audiovisual amb curts fragments d'algunes de les pel·lícules representades a l'exposició i fragments del programa "Más estrellas que en el cielo", que Terenci Moix va dirigir i presentar a Televisió Espanyola entre els anys 1989 i 1990, on entrevista a destacats actors i actrius com Kirk Douglas, Peter O'Toole, Joan Collins, Gina Lollobrigida, Lauren Bacall, Esther Williams, Cyd Charisse i Joan Fontaine.
- Ocupa la Sala d'exposició Permanent del Museu del Cinema: 120 m2

BREU BIOGRAFIA DE TERENCI MOIX

Terenci Moix neix a Barcelona el 5 de gener de 1942, en plena postguerra. La seva infantesa i adolescència queden marcades per la solitud, de la que es refugia en els cinemes de barri. Les sessions dobles marcaran el caràcter fetitxista de la seva relació amb el setè art, com ell mateix recorda en les seves memòries.

Encara que el seu nom de naixement era Ramon Moix, un viatge a París, el 1962, serà providencial per a què es converteixi en Terenci. El contrast entre un món lliure, cosmopolita i en ebullició, i l'Espanya gris i tancada del règim franquista desperta en Terenci les ambicions artístiques. Són aquests, anys de viatges per Grècia, Egipte, Itàlia i el Regne Unit, així com del seu desvetllament literari. Els seus inicis no podien ser més prometedors: el llibre de relats *La torre de los vicios capitales* (Premi Victor Català, 1967) i novel·les com *Besaré tu cadáver* y *El día que va morir Marilyn* introdueixen el Pop-art en el nostre país i el situen entre els autors més innovadors del moment.

A partir dels anys 1970 comença una fecunda producció literària au abraça no només la narrativa, sinó també l'assaig, els llibres de viatges i, fins i tot, adaptacions teatrals, com és el cas de *La Tempestad* de William Shakespeare. El 1986 guanya el Premi Planeta per *No digas que fue un sueño*, fins ara un dels premis Planeta més venut de la història amb més d'un milió d'exemplars. Terenci va guanyar nombrosos guardons literaris, entre els que podríem destacar el Josep Pla per *Onades sobre una roca deserta* (1969), el Ramon Llull per *El sexe dels àngels* (1992), així com diversos premis de la crítica.

De tarannà progressista, Moix va formar part de la "gauche divine", el col·lectiu de joves artistes catalans que discrepaven de l'art oficial i proclamaven una nova manera, viva i dinàmica, d'entendre la vida cultural. L'hedonisme, el plaer sensual i la passió per la cultura estan presents al llarg de tota la seva obra, tant en les seves novel·les com en els seus assaigs i llibres de viatges.

Tanmateix, la seva autèntica passió fou l'Antic Egipte. Novel·les com *El sueño de Alejandría* o la darrera *El arpista ciego* (Premi Fundación José Manuel Lara) estan ambientades en el país dels faraons, i entre les seves novel·les de viatges destaca *Terenci del Nil* (1983), en la que explica les seves impressions personals sobre la civilització de les piràmides.

Una excel·lent acollida de la crítica varen tenir les seves memòries, escrites als anys noranta, i agrupada en una trilogia escrita sota el títol genèric de *El peso de la paja*, de la qual Pere Gimferrer, referint-se al primer volum, va dir que era una "autèntica obra d'art". Un èxit que es va repetir amb la seva trilogia sobre l'Espanya de final de mil·lenni: *Garras de astracan* (1991), *Mujercísimas* (1995) i *Chulas y famosas* (1999).

Amb la seva mort, el 2 d'abril de 2003, va desaparèixer un dels escriptors més importants i, sobretot, més estimats de les lletres espanyoles. La seva obra pòstuma fou *Los inmortales del cine. Años 60*.

Terenci Moix quedarà per sempre com un autor imprescindible en la literatura espanyola del segle XX i com un dels més llegits, símbol de tota una manera d'entendre la cultura i la vida.

INAUGURACIÓ DE L'EXPOSICIÓ: 1 d'abril de 2004, 19:00h.

Amb motiu de la inauguració de l'exposició "Terenci Moix. Una passió pel cinema", diversos convidats, que estigueren directament vinculats amb l'escriptor, ens parlaran de la seva relació amb el cinema i amb el col·leccionisme cinematogràfic.

Intervindran:

- Anna M. Moix (escriptora)
- Román Gubern (catedràtic de comunicació audiovisual, crític i historiador de cinema)
- Paco Baena (publicitari i autor de diversos llibres sobre iconografia cinematogràfica)
- Inés González (comissària de l'exposició)

CICLE DE CINEMA: El cinema dels dissabtes

En aquest cicle de cinema hem volgut recuperar un tipus determinat de pel·lícules que Terenci Moix admirava i estimava. Pel·lícules històriques, amb colossals escenografies i actors carismàtics, al més pur estil del Hollywood daurat dels anys 1950. Hem volgut incloure-hi un film sobre l'antic Egipte, una terra i un període que van influir enormement en la vida i l'obra de Terenci; un pel·lícula basada en l'antiguitat clàssica, en referència als "peplums", aquest gènere cinematogràfic tant prolífic en les dècades de 1950 i 1960 i, finalment, una on sobresortís tot el glamour d'una actriu de Hollywood, d'una deessa del cinema, en aquest cas de Rita Hayworth. En definitiva, una petita mostra d'aquell cinema que Terenci i molts espectadors varen descobrir en les sessions de dissabte a la tarda en els cinemes de barri. La projecció es realitzarà en format videogràfic a causa de la manca de còpies disponibles en 35mm.

7 de maig: Salomé. Dir.: William Dieterle. Intèrprets: Rita Hayworth, Stewart Granger, Charles Laughton, Judith Anderson. (EEUU, 1953. 99 min.) VE
Nova versió d'aquest drama bíblic sobre Salomé i Sant Joan Baptista amb un excel·lent repartiment i un controvertit guió. El film vol explotar al màxim el glamour de Rita Hayworth, que ja havia fet "Gilda" i "La dama de Shanghai", ara en la pell d'un dels personatges més enigmàtics i polèmics de l'Antic Testament.

21 de maig: Tierra de faraones (Land of Pharaohs) Dir.: Howard Hawks. Intèrprets: Jack Hawkins, Joan Collins, Dewey Martin, Alexis Minotis. (EE.UU., 1955. 102 min.) VE
Primera pel·lícula en format cinemascop de Hawks que recrea d'una manera molt versemblant l'Egipte dels faraons. El film explica la història de la construcció de la piràmide de Keops al llarg de trenta anys. El guió de William Faulkner està ple d'una honesta preocupació per la justícia.

28 de maig: Alejandro Magno (Alexander, the Great). Dir.: Robert Rossen. Intèrprets: Richard Burton, Fredric March, Claire Bloom, Danielle Darrieux. (EE.UU-Espanya, 1956, 135 min.) VE
Ambiciós intent de conciliar el cinema històric-colossal amb l'anàlisi psicològica d'una personalitat tan controvertida com la del conqueridor grec Alexandre el Gran. Profunditza subtilment en el caràcter turbulent del protagonista (homosexualitat, complex d'Edip, deliris de grandesa, etc.). El rodatge va tenir lloc a Espanya.

LLOC: Museu del Cinema.

HORA: 17'30h.

Entrada lliure